220. številka. Ljubljana, četrtek 25. septembra. XII. leto, 1879.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.
Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo

k izvenrednemu občnemu zboru „Národne tiskarne“,

ki bode

dné 5. okt. 1879 ob 10. uri dopoludne

v sobi uredništva „Slov. Naroda“.

Dnevni red:

Nakup delnic.

V Ljubljani, dné 4. septembra 1879.

Upravni odbor.

O slovenskej univerzi in o pravnej akademiji.

II.

Kljubu vsemu trudapolnemu prizadevanju, dokazati potrebnost slovenske univerze, g. dr. P—. vendar za sedaj ne zahteva vseučilišča, temveč za prvo silo mu zadostuje pravna akademija, „košček univerze“. Ali je pa tak zavod v istini „košček“, del, univerze, ali nij nasprotno povsem protislovje vseučilišču, pravo zanikanje prelepega univerzitetnega načela, kojega je v prvič slavni vladar slovanske krvi, češki Karel IV. (I.) uresničil, združivši razne fakultete v praško visoko šolo?

Deliti se univerza ne da, baš ker je universitas litterarum in ker ima poklic in namen, v eno duševno celoto zjediniti razne znanosti zastopane po posameznih fakultetah. Prav lepo poudarja duhoviti dunajski profesor Lorenc Stein: „das grosse prinzip der universitäten ist geistig die idee der einheit aller wissenschaft, die wieder in den fakultäten als berufbildungsanstalten erscheinen, während es die grosse nie genug gewürdigte aufgabe der philosophischen fakultät war und ist, eben die einheit der fakultäten zum ausdruck zu bringen“. (Handb. der verwaltungslere und des verwaltungsrechtes, Stuttg. 1870, pag. 127.) Isto zahteva tudi kulturni značaj našega časa, ki vedno nato sili, da se nobena veda ne loči od drugih, da se marveč vse mej soboj bližajo, podpirajo, dopolnjujejo. Kedor bi dandenes se hotel strogo omejiti na kako posamezno znanost, nehal bi biti znanstveno izobražen. Baš za to pa, ker je to jasno in neovrgljivo, imamo mi pravno akademijo, ki loči pravo slovje od drugih ved, za pravo nasprotje vseučilišču in tedaj jo imenujemo protivno duhu naše dobe, škodljivo omiki, ter jej ne priznavamo več veljave, nego n. pr. ónim starim kirurgičnim šolam, v katerih so se svojih dni odgojevali naši ranocelniki. To priznava neposredno tudi postava zabranivša pravnim akademijam rigoroze, ter pravico doktorata.

Ali unetega zagovornika pravne akademije enaki premisleki nikakor ne motijo. Tudi za to se ne briga, da najodličnejši strokovnjaki ostro obsojajo akademije kot zastarele, znanstvenemu duhu škodljive naprave. On ne vidi, da je slaboglasno magjarsko pravosodje pravi nasledek obilnih pravnih akademij, kjer se je nekdaj učila večina magjarskih „juratov“. Niti tega menda ne zna, da ti zavodi celó na Ogerskem tako rapidno propadajo, da je leta 1878 sama peštanska univerza več pravnikov imela, nego vseh 13 akademij skupaj. Tedaj, kar povsod drugod zametajo, kar celó mej Magjari uže peša in umira — to naj se sedaj upelje na naših tleh, za slovensko mladino!

Toda lehkim srcem se tolaži moj nasprotnik, da bode mogoče, toliko pripomočkov preskrbeti slovenskej pravnej akademiji, da bode svojemu namenu ustregla, kakor vseučilišče. Ali za Boga, na kak način se more to zgoditi! Uže samo s tem univerza neizmerno pospešuje duševni razvoj svojih slušateljev, da so dijaki raznih fakultet tú v vednej, intimnej dotiki. Pravnik in modroslovec, medicinar in tehnik, dostikrat še kak mladi umetnik, vsi se shajajo v vsakdanjem življenji in pri slovesnih prilikah, se pogovarjajo v vsem kar more zanimati izobraženega mladeniča, se mej soboj budijo in urijo. Kolikokrat se tako v resnih in veselih pogovorih izusti pomenljiva beseda, sproži plemenita misel, izvabi iskra genijalna! Pa tudi z dijaki drugih narodnostij se tú shaja slovenski študent, zlasti na velikem dunajskem zavodu, kamer od vseh stranij našega carstva, celó iz dalnjega inozemstva sili toliko nadarjenih mladih mož, tudi iz ónih krajev, kjer so z domačimi univerzami dobro preskrbljeni. Posebno poudarjam, da se tú v skupnih shodih pogostoma zbirajo Slovani iz juga in severa, ali se bližajo v svojih nazorih, spoznavajo po svojem jeziku in običaju. Koristna je pa tudi dotika in tekmovanje z drugimi dijaki nemške ali romanske narodnosti, bodi-si v kolegijah in seminarijah ali v velikih akademičnih društvih. To celó hasni v narodno-političnem oziru, kajti če se prav izjemoma kaka ničla zgubi mej óne nemške „burše“, katerih se g. P. tako straši, ogromna večina slovenskih slušateljev postaje tembolj zavedna in ponosna, ker

Listek.

Jucka.

(Konec.)

Druzega dné se je uže znalo, zakaj Save nij bilo v cerkev: položila ga je bolezen na bolniško posteljo. Izmej prvih je vedela o tem krčmarica Pelka, kajti namesto svatov je prišel k njej sél s poročilom: da so se Save prijele osépnice. Pelka se razgnjévi, rekoč: „Zakaj mi nijste tega povedali skozi okno? Iz Savine hiše nema stopiti nikedo črez moj prag! Poskrbim uže sama o njem. Še tega treba, da jaz zbolím!“

Tudi Jucka je skôraj čula to tožno novico; šla je brzo k svojemu sosedu, ter se mu ponudila, da ga streže, ker nema strahu pred boleznijo kakor drugi. Sava tega morebiti nij umeval, ker je uže bil nezavesten. Slabo mu je bilo in vedno slabše prihajalo. Zdravnik je skrbljívo migal z rameni. Jucka, to opazivša, prebledí, in, kakor bi se na hip nečesa spominjala, stopi pred zdravníka, sklene roke in mu pravi: „Gospod, skažite mi samo jedno milost!“

„Hčem, draga moja, samo ako mi bode moči,“ odvrne zdravník.

„Ostanite samo pol ure pri mojem bolníku, dôkler jaz ne izvršim nekega pôsla; samega mi nij pustiti.“

Zdravník je obljubil, da jej stori to ljubao. Jucka vzame ruto in kakor lehkonoga srna pohití iz hiše. Kam je šla? Naravnost k gospodu župniku. Poljubi mu rokó in ga vpraša: „Gospod, ali je v vasi mnogo sirót?“

„Mnogo, dete moje, več nego kedaj prej. Ta bolezen nam je mnogo bede prinesla; dosta hiš imamo, katerim so pomrli oča ali mati; preostavše sirote nemajo redníkov in pogíbajo od gladu.“

Jucka nij pomišljala, nego si je snéla ovrátnico zlatníkov, dedščino po očetu, ter jo podá župniku, rekoč: „Náte, gospod, razdelite zlatníke mej največje siromake. A nasprotno tudi vi meni nekaj storíte, — ukažite mi cerkev odpreti, da sama samcata vsaj četrt ure pomolim pred podobo bogorodíce.“

Župnik se jej zahvali o bogatem daru v imeni sirot. Potem zapové cerkovniku, naj odpre cerkev — in Jucko blagoslovi, želeč jej, da nje srčno molitev usliši Bog.

Ko se je vrnila domóv, je Sava mirno spal. Zdravnik jej reče: „Počasi, dekletce, da ga ne prebudíš, kajti spanje mu je koristno. Nijsem se nadejal, da bode denes tako sladko spal in poleg tega tako mirno in redno díhal.“

Druzega dne ga je popustila vročína in Sava se je prvikrat zavedal. Oziral se je okrog sebe — iskal je z očmí svoje neveste — a koga ugleda namesto nje? — Jucko. „Nu, naj bode ta pri meni, da le nijsem sam!“ tako zašepeta. Obrne se k zidu in zopet zadremlje.

Ko je Sava prebolel in prvič vstal iz postelje, se je hotel pogledati najprej v zrcalo, katero je navadno viselo na steni mej dvema oknoma. Toda nij ga videl na svojem mestu.

ravno tujcu nasproti čuti vsak dolžnost, braniti čast in veljavo svojega plemena!

Kako drugače pa na pravnej akademiji, ker bode peščica slovenskih pravnikov omejena na svoj ozki krog, ločena od svojih rojakov drugih fakultet, ločena celó od svojih najboljših tovarišev juristov, kajti ti bodejo morali kmalu zapustiti domači zavod, ker po zakonu mora vsak najmanj dve leti vpisan biti na univerzi, ako si hoče pridobiti doktorat.

Ali tu li pravega izobraženja na pravnej akademiji ne bode lehko našel mladi Slovenec, niti strokovnjaškega, niti splošnega. Število učiteljev na akademiji bode uže zarad neprimernih stroškov vedno le pičlo, le za glavne predmete po en profesor, kateremu se tedaj monopol izroči za odgojo naših razumnikov. Drugače na velikej univerzi! Tam se nahajata za poglavitne stroke vsaj po dva profesorja, čestokrat slavnoznana moža, poleg njih dostikrat še kak izredni učitelj ali privatni docent. Zraven tega pa ima skoraj vsaka specijalna veda še posebnega zastopnika, tako da je v velikanskem okrožji pravoslovja skoraj nij tvarine, da je ukaželjni dijak ne bi lehko poslušal na takem zavodu. Ako pa mladi pravnik ne misli izključljivo na pravoslovne predmete, ako se zanima za povestnico, tako zvezano s političnimi in juridičnimi znanostmi, ako ga mika zgodovina filozofije, ki je tako globoko uplivala na pravne nazore, ako se hoče seznaniti z državnimi razmerami drugih narodov, baviti se z jeziki, sè slovstvom, z umetnostjo starega in novega veka, z eno besedo, če si hoče pridobiti splošno omiko — koliko mu bode v tem oziru ponujala univerza, kako pičlo, uprav beraško hrano bode našel na akademiji!

Ker pa g. dr. P—. vsega tega ne vidi ali videti nehče, iztaknil je novo posebno prednost pravne akademije, ter jo poudarja sè zmagovito samosvestjo, rekoč, da se bodejo na takem zavodu naši pravniki izurili za uradovanje v domačem jeziku. In zares, impozantno kakor iz enolične pustopeščene ravnine silna erratična skala, tako nam iz chaosa znedenih fraz brez jedra in pomena strlí nasproti pretehtni argument: „Le kdor néma pojma o uradnem službovanji, o odvetniškem in notarskem poklicu, more trditi, da je slovensko uradovanje tudi brez uka mogoče!“ Če je pa to istina — in slovenski juristi naj zavrnejo kolego, kateri jim je naklonil tako sramotno spričevalo ubožnosti — če je to istina, da se ne more slovenski uradovati brez posebnega poduka na slovenskem zavodu, s kako pravico se drznemo potem narodnjaki to slovensko uradovanje zahtevati od naših starih uradnikov, od sivolasih odvetnikov, izšolanih še v dobi Metternichovej, da celo od mlajšega pravniškega zaroda, ki se je skoraj brez izjeme izšolal na Dunaji ali v Gradci! Pri takem gorostasnem dokazovanji pač ne vem, ali néma g. dr. P. — niti najmanjše nadarjenosti za polemiko ali — se pa hoče norčevati sè slovenskim občinstvom ter z mojo neznatno osobo.

Povedal sem, kar sem mislil povedati v tej precej važnej zadevi. Govoril sem brez ovinkov, naravnost in odkrito, kakor mi je navada, kakor mi veleva prepričanje; od nekdaj sem namreč mislil, da spoznavati samega sebe je nravna dolžnost tudi celim narodom in da ga nij sovražnika narodne stvari nad prilizunom, ki s hlinjenjem in sladkovanjem slepari svojo lastno kri. Kot bivši učitelj nepozabljene mi slovenske mladine, kot narodnjak storil sem le to, kar imam za svojo domovinsko dolžnost; malo me moti tedaj, da sem našel tu odpor in protivje, tam smeh in surovo žaljenje. Na vse to le eno besedo, kratko besedo „pro domo“. G. dr. P. utaknil me je mej one bojazljivce, kateri „pri vsakem naporu kličejo: stojte“ ter tako zavirajo sleherni narodni napredek. „Slovenec“ pa me celo počasti z dolgo vrsto karakterističnih priimkov, imenuje me „c. kr. moža,“ ovada me kot germanizatorja, primerja me uradniškemu osobju ljubljanskega „Tagblatta“. Odgovarjati g. Alešovcu in njegovemu organu mi niti na misel ne hodi: proti takemu nasprotniku tudi staročastno geslo: „viel feind, viel ehr',“ néma nikake veljave. Gospodu dr. P—u pa, kateri mi očita strahopetnost, dasiravno povestnica naše politične borbe do sedaj še trdovratno molči o junaških činih njegovega patrijotičnega poguma, odgovarjam kratko: Morda se bližamo dnevi, da nas domovina kliče nazaj, svoje sinove, razpodene in razgnane po tujej zemlji. Potrpite do tija in čakajte z naglo svojo sodbo in videli bodete, da mej borilci za čast in pravo našega naroda ne bodete nikdar pogrešali skromnega mojega imena!

Fr. Šuklje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. septembra.

Čehi vstopijo v državni zbor, to je novica, ki nam je baš došla. Kakor se nam telegrafira namreč, je klub čeških poslancev v Pragi 23. t. m. sè 67 glasovi zoper 5 glasom sklenil vstopiti brez garancij a s pridržkom svojega prava v državni zbor, ker zdanja vlada hoče spoštovati z odobrenjem cesarjevim pravice vseh narodov in jih hoče pomiriti. Tedaj je zložena velika avtonomistiška stranka, s katero bo moral Taaffe vladati.

Denes beremo tudi po uradnih listih cesarski patent, s katerim se določuje otvorjenje ***državnega zbora*** na 7. dan meseca oktobra.

„P. C.“ objavlja zopet dve depeši v priznanje grofu ***Taaffe***-ju in sicer jedno od mestne občine v Rihnovu pri Pardubicah in drugo od tabora, kateri je bil v Vrbateku na Moravskem.

V ***Lvovu*** je bil 22. t. m. dr. Smolka skoraj jednoglasno voljen za državnega poslanca; dobil je izmej 1577 glasov 1501 glas.

Vnanje države.

Iz ***Cetinja*** se poroča: Senatni predsednik Božidar Petrović je v Odesi vzel posojilo 900.000 rubljev za Črnogoro. Letos se bode v Cetinji otvoril realni gimnazij.

Zadnji dogodjaji v ***vzhodnjej Rumeliji*** dajejo Turčiji baje povod, da hoče zasesti sè svojimi vojaki to ozemlje in kakor se piše, se Turčija za to uže pripravlja. Bodemo videli, kaj bode Bolgarija in kaj bode Rusija k temu rekla.

Francoski listi hladno in suhoparno opisujó prihod nemškega cesarja Wilhelma v Strassburg. Nemci pišejo, kakšna slava in kakšno veselje je bilo tedaj, ko se je cesar pokazal, a francoski listi pravijo, da so kričali in slavili nemškega cesarja samo Nemci, ki so silno pritisnili iz Badena v Strassburg.

Minister Waddington se je v Dieppe sešel z angleškim ministrom Salisburyjem. Francoski justični minister je ukazal, da se izpuste vse ženske, ki so še zdaj zaradi dogodjajev leta 1871. v uječi.

Knez Bismark se je ob svojem boravljenji v Gasteinu dogovarjal z nuncijem Jacobinijem zaradi sprijaznjenja Nemčije s ***papežem***, in pripoveduje se oficijozno, da se je doseglo nekako pogodbo.

„Jucka!“ zakliče malo nevoljen, „čemu si skrila ogledalo?“ Ona mu ne dá nikakega odgovora o tem, nego igraje se z robom predpasnikovim ga vpraša, bi-li ne htel kaj jesti? Na tó Sava globoko vzdihne: „Znam,“ pravi, „da so mi osépnice zelo izprídile lice. Kaj ne, da je takó? Nič ne dé, ker je božja volja, mora tako biti. A sedaj mi pokaži zrcalo, da se pogledam.“

Jucka mu izpolni željo. Jedva je Sava žazrl v njem svoje lice, ko vrže zrcalo na stol in si z obema rokama pokrije obraz.

„Ubogi Sava, kako se mi smiliš,“ izpregovorí Jucka ter ga pogleda sè solznimi očmí položivša mu svojo okorno roko na rame. „Ubogi Sava, kaj poreče sedaj tvoja nevesta, ali te bode hotela tudi takó pikastega?“

„Pelka?!“ vzklikne Sava srdít in bije s pestmi o stol. „Ha, ha, ha, — da je vsa zlata, je ne maram. Da ima srcé in dušo, bila bi ona na mestu tvojem tukaj ali vsaj poleg tebe. Ha — ne odpustím jej, ako me prosi na kolenih klečeča. Izbrisati si jo hočem iz spomina za vselej.“

Jucki se je odvalil težak kamen od srca. Bílo jej je, kakor človeku, kadar pride na vrh strmemu klancu, ter si oddahne od težavnega pota. Nij vedela, kaj bi odgovorila Savinim besedam. Šla je dakle v kuhinjo, pripravljat jedila svojemu bolniku.

Sava je skôraj okréval in bil zopet krepak kakor prejšnje dní. Krčmarica Pelka, izvedši, kakó so ga popačile osépnice, mu pošlje nazaj zaročni prsten, izgovarjaje se različno, ter poudarjaje posebno, da se ne misli zopet možiti. Sava molčeč prejme odpoved, in ko sta se za tem prvič na ulici srečala, je nij htel pogledati, in ona je pospešila svoje korake, ter povesila pogled k tlam.

Nekega dné je sedela Jucka v svojej sobi in šivala. Zdajci se odpró vrata in ustopi — Sava Zrnič.

„Jucka!“ izpregovorí, in glas se mu je malo tresel, „Jucka, vprašal bi te rad o nečem!“

„Tukaj sem, vprašaj!“ odgovorí óna.

„Jucka! ali sem jaz zdaj po vsem odljuden, ali sem res podoben spaki?“

Te besede so kakor blísek ošinile našo Jucko. Spominja se nekedanjega njegovega pogovora s kovačem Markom in nekako zbadljivo reče:

„Si li podoben spaki? — Jedva si se ognil tej nesreči!“

„Takó praviš“, povzame Sava, zadet od besed dekličinih. „Zdaj bi bil najbrž tudi tebi pregrd. Zdaj bi gotovo tudi ti ne htela biti moja?“

„Jaz —!“ zašepeče Jucka in koleni se jej šibiti od strahú.

„Res — ti! Ali bi ti ne bilo nevšečno, ako ti ponudi grdi, pikasti Sava rokó in srcé svoje, in vse, kar ima?“

„Beži, beži, Sava, nikari se ne šali s takimi stvarmí!“ ga zavrne dekletce in pogleda sè solznimi očmí na zemljo.

„Kar sem govoril, je meni resnica. Bog mi bodi priča!“ uverjuje jo Sava s prisrčnim glasom in pogledom ter jej stiská veliko in trdo rokó.

„Vidiš, Jucka, zdaj sva si oba jednaka; zdaj sva kar ustvarjena drug za druzega. Jaz res nijsem, kakor se pravi, zaljubljen v tó —

V ***Rimu*** se je 22. t. m. v konsistoriji vršila slavnost cerkvenega obreda pri kardinalih Simor, Desprez, Haynald, Pie in Alimonda. Papež je imenoval potem 18 škofov in sprejel óne kardinale v privatnej avdijenciji.

V ***Berlinu*** veliko pozornost vzbuja neko pismo bivšega nemškega ministra Falka, katero je pisal uredniku „D. Revue“. Ta je od Falka zahteval, naj prične zopet literarno delovati, ali Falk mu je odpisal, da zdaj še nij čas, da pak bode to storil, ako pride v „reichsrat“ in je dejal, da Bismark ne more tega opovreči, kar je on kot naučni minister storil.

Dopisi.

! **Iz Ljubljane** 24. sept. [Izviren dopis.] (Povod k učiteljskemu „kompromisu“), na Kranjskem, o katerem je včerajšni „Slov. Narod“ govoril, so dale sledeče misli: Sedanje ministerstvo dela na spravo in sporazumljenje vseh narodov in strank. Prijatelji in privrženci te dobro misleče vlade delajo potem enako mej strankami v raznih deželah. Učiteljstvo na Kranjskem je bilo celih sedem let v razporu, katerega so še pospeševali možje, nastavljeni v dobre službe od Lasser-jevega ministerstva. Isti možje bodo tudi pod novim ministerstvom dalje služili in svojo pričeto delo — žalibog ne popolnem ustavili — vendar pa malo predrugačili, ako si vsi k složnemu delovanju roko podamo.

Povejmo to enkrat v konkretnem slučaji. Vladni možje ne bodo tudi pod novim ministerstvom tako na kranjske nemčurske učitelje vpljivali, da bi opustili popolnem svoje društvo in svoj nemški list, zloglasno „L. Schulzeitungo.“ Bati se je, da bo ta list, vsaj eno leto še motil učitelje s svojo nemško pisavo, če tudi na Slovence več zabavljal ne bo. Za to si je spravljiva duša zmislila, da bi se tem svojim sobratom, ki so sicer slovenskemu šolstvu jako škodovali, ponudila roka v mir in spravo, držeč se pregovora: „Der gescheidte gibt nach.“ Kompromis bi se bil dognal na podlagi ravnopravnosti, da bi se bilo v učiteljskem društvu in v listu, katera sta največ od vladnih mož zdaj podpisana, namreč v „Kr. Lehrerv.“ in v „Schulz.“ slovenskemu jeziku najmanj toliko pravice dalo, kolikor nemškemu Učitelji na kmetih bi bili — po mojih mislih vsaj — take sprave zelo veseli, kajti v minolih 7 letih so značajniki in omahljivci zelo veliko neprijetnosti prestali, prvi so živeli v vednem strahu pred preganjanjem, poslednji so bili od narodnjakov — se ve da po zaslužnji — večkrat hudo bičani.

K temu nameravanemu, a ne akceptiranemu kompromisu je napotila nekega učitelja tudi ta okoliščina, da se je bilo število značajnih in za narodno šolstvo delajočih učiteljev v Ljubljani jako skrčilo, dá ti nijso prave živahnosti in eneržije kazali, in da organ teh učiteljev nij mnogim vrlim slovenskim učiteljem po volji, ker — sicer dobro uredovan — na stare naredbe pri šolstvu opominja in ker se principi njegovi v zadevi šolskega nadzorništva ne strinjajo sè svobodnimi nazori sedanje dobe. —

Iz Borovnice 22. septembra. [Izv. dopis.] (O slavljenji petletnice tukajšnjega bralnega društva.) Nič, nič — pretesna prsa, da bi odmevalo od Urala do Triglava! — Vzkípi solza, vzkípi prav iz dna burnega osrčja, da iz tresočega se očesa utrneš se na beli list! In jaz naj pomočim váte to mrzlo pero, da pišem prav, pišem dostojno, kolika ima biti — ne daleč tamo za gorami — slava slovenska! Tako bôdi!

V duši mi vrê, oko mi trepeče, ko hitite mimo vse vè premnoge, vsi vi premnogi, ki priskočili ste „vezovat“, gorko čestitat malej našej čitalnici v peti jej god!

Odšli ste, odšli v plan in hrib — a hvaležen spomin ostane v naših srcih vam in prekrasnemu večeru! Da! ta večer! Vi ste sodniki, čestiti nam gostje! Še me pretresa vse óno vaše grmeče odobravanje in priznavanje, ki je veljalo iskrenim govornikom, vrlim pevcem (kaj ne! ta srebrni in čuvstveni tenor našega g. Jos. Lenarčiča z Vrhnike! Ah!) in „komičnemu prizoru“. — Vi ste bili zavestni sodniki — in vesela naj bode z nami vsa ljuba Slovenija tacega vspeha in napredka! In za istino! To je bilo vse mladostno živahno, vojniško navdušeno, vse ponosno na narodnost in moč slovensko!

„Naprej, naprej, slavjanski jug!“ Da! naprej in v — kôlo! In to se je plesalo (poklon in hvala vam, gospice vrhniške!) — plesalo, da se je veselo razvedrilo čelo temno celo ónemu tamo za okensko preprôgo! Vse je bilo razvneto duhá narodnega, vse radostno v Sloveniji, da je bilo teško ločiti se, — ah! ločiti se! A šli smo sè spomini sladkimi, upí stoterimi! Pomni ti, narod!

To brzojavim ..... podrobneje v kratkem, če me kedó ne prehití.

Pač! Še jedno solzo, solzo radosti, z mano potoči, Slovenija ti, svojim krasnim hčerkam! In to ste vè, blage in čestite nam Slovenke z Rakeka! Le s kako živo navdušenostjo in hvaležnostjo sprejel je sinoči zbrani narod vaš telegrafičen pozdrav: „Združeno sveto služimo domovini svetej!“ — Prav tako! Solzo srčne radosti vam, premile! Živele!

In — in v duhu vidim blazega starčka, kako tresoče ..... dovelj! to je naš ljubljeni oče dr. Janez Bleiweis! Prav sinovsko smo se razveselili njegovega očetovskega pozdrava! Žal! da je došla pisana čestitka stoprav denes za jutra, da se nij mogla prečitati sinoči zbranemu narodu, gotovo v žarno spodbudo in veselje njegovo! Naj torej č. g. doktor oprosti, da se tu objavijo njegove čestite nam besede:

„Ker mi ni mogoče, osobno se po prijaznem Vašem vabilu udeležiti današnje veselice na čast petletnici Vašega bralnega društva, čestitam vrli národni hčerki Borovniški, da se takó možato drží svojega lepega poklica, ki je omika in pospeh znanstva milega národa slovenskega.

Zató tudi jaz radosten pozdravljam 5-letni krepki obstanek bralnega društva Vašega, kličaje: Bog poživi čitalnico Vašo in vse rodoljube, ki jo vodijo in vzdržujejo .....

Z odličnim spoštovanjem

ves Vam udani

dr. Jan. Bleiweis m./p.“

Jaz pa pristavljam: Bog poživi našega skrbnega in milega očeta! Živio národ!

Domače stvari.

— (Nadvojvoda Rainer) je prišel predvčeranjem zvečer v Ljubljano, da bode inspiciral tukajšnji bataljon deželnih brambovcev.

— (Poboj.) V Radovici, okraja črnomeljskega, je tamošnji gospodar Martin Cesar s teško sekiro pobil mačeho svoje žene, da je kmalu potem umrla. Cesar je bil odveden v uječo okrajne sodnije v Metliki.

— (V Kleinmayrovej in Bambergovej knjigotržnici) je baš izišlo 6 zvez-

---

to priznavam. Toda rad te imam, veš kaj, cenim te, ker si poštena duša, ker si takó dobrosrčna in nesebična. Ti si se zá-me žrtvovala, ti si me stregla in negovala, ko so me zapustili vsi, tebi imam hvaležen biti, da še živím, ti si me ohranila, zatorej hočem tvoj biti z dušo in telesom, ako te je volja.“

Nij nam treba dvomiti, da je Jucka radostno sprejela ponudbo Savino in da je še tisti večer izmolila nekoliko očenašev, Bogu v zahvalo o iznenadnej sreči, katera jo je obiskala. Njej je bil Sava tudi še zdaj najlepši mladenič v vasi, ker ga je ljubila iz vsega srcá.

O binkoštih je bila poroka. Jucka bi ne bila predmet fotografu, ko je vštric svojega ženiha oskromno stopala. Ali nihče se jej zató nij smijal, ker je znala vsa vas, kakó ljubezni polno je ona ravnala sè svojo zlovoljno materjo in sè svojim denašnjim ženihom. Vedeli so tudi ljudjé, kakó podlo je razdrla krčmarica Pelka zvezo sè Savo, zaradi česar so bili vsi hudi na ošabno vdovo.

Na ženitovanje je bil povabljen tudi gospod župnik, kateri je prvi napíl novozaročencema. Savi je dejal: „Spoštuj svojo ženo, bodi jej zvest do smrti, bodi jej hranitelj in branitelj, kajti prepričan sem, da so ti zgolj nje molitve in nje skrbljívost rešíle život.“ In govoril je še dalje o marsičem, kar mu je bilo na srci. „Nevesta denes nóma zlatníkov okolo vratú“, — je nadaljeval župnik — „namesto njih jo je izpremljal k poroki blagoslov mnogih siromakov, kar je več vredno od vse zemlje zlatá.“

Minulo je leto in dan. Jucka je uže zibala sinka. Dečak je bil zdrav in čvrst ter nij imel niti slokih nog, niti velikih ust, niti dolzih ušés. Sava je užival najčistejšo srečo. Napravil je botrínjo. Povabljen je bil z nova gospod župnik in cerkovnik. Ko je župnik zopet spomínjal, kakó ga je gospodinja Jucka prosila, da jo pustí v cerkev molit — tedaj vstane nekoliko vínjeni cerkovnik ter odprè usta svoje modrosti in pravi: „Oprostite, gospod župnik in vsa čestita družba, s tem sladkim vincem sem se dobro obhajal, le izpovedal se nijsem. Nijsem se izpovedal, da-si imam nekaj na srci, kar me zdaj najbolj teží, in to je kakor kakšen majhen greh. Ko sem akrat odprl cerkvena vrata, da gré naša sedanja spoštovana gospodinja molit k bogorodíci, trpínčila me je radovednost, da se za njo prikradem v svetišče ter poslušam, Bog mi odpusti, kakor vohún nje molitev.“

„Ali ste tudi kaj zapamtili nje besed, oče Šimen?“ vpraša gospodar.

„Morebiti bi ne bil, toda imel sem pri sébi papirja in svinčnik ter sem stenografski zabeležil prošnjo naše denašnje čestitakinje.“

„Nu, povedi jo nam!“

„Nehčem, gospôda, to se ne prístoji!“

Ko mu vsi prigovarjajo, naj le bêre, ker mu nihče ne zameri, potegne iz žepa kos papírja in pravi: „Slušajte, takó je molila sirota: Bog in sveta bogorodíca, poklônita mu život, vrnita mu zdravje, ali bode naj grd in odljuden, da ga ne pogleda nobedna ženska, nego da bode moj zdaj in na večne čase — amen!“

Iz srbščine preložil V. Eržén.

kov pravljic za mladino, v slovenskem jeziku, prevedene iz nemškega, in sicer: Pravljica o rudeči kapici; Pravljica o obutem mačku; Pravljica o pepelki; Pravljica o snegulčici; Pravljica o pepelki; Trnjeva rožica. Mladini bodo te pravljice dobro došle, posebno ker imajo v resnici lepe slike. Samo jezikovne napake se nahajejo, katere se bode moralo še odstraniti.

Razne vesti.

* (Cesarjeva nágrada.) Dvanajstletni dečak Anton Tlusty, kateri je lani pri požaru v Naceradci z redkim pogumom iz ognja rešil svojega očeta, brata in nekega dekleteca, je bil nedavno pozvan k okrajnemu glavarju, od kogar je prejel zlato remontoiruro z zlato verižico, kateri mu je bil poklonil sam svitli cesar, da jih hrani v spomin izkazane svoje neustrašenosti in človekoljubja.

* (Demonstracij italijanskih) proti Avstriji še ne bode konec. Minolih dnij so namreč v Livorni prenesli ónih osem „domoljubov“, katere so bili l. 1849 ustrelili Avstrijci „zaradi izdajalstva in rogoviljenja“. Izprevod je šel od Lazareta sv. Jakoba do mestnega pokopališča. Več nego sedemdeset republikanskih društev je bilo navzočnih pri tem „transportu kostij italijanskih mučenikov“. Sviralo je pet godeb livornskih in gódeži iz Pise, Antignana, Navachija in Cecine. Ostanki teh „mučenikov“ so bili shranjeni v bogato ozaljšanej žárici, katero so na krasnem vozu peljali štirje s črnim baršunom odévani konji, imejoči na glavah bela peresa. Po ulicah, koder je šel izprevod, so bila okna zagrnena s črnimi prti. Neki Alpinolo Sgarallino je govoril na pokopališči. Tako v Italiji časté politične „mučenike“!

* (Goveja kuga) prikazala se je zopet v Dalmaciji, v Dubrovniškem okraji pri Lakromi in Klisovem. Drugod v cesarstvu je nij nikjer.

* (Žrebčarskih štacij) bilo je letos na Štajerskem 32, kjer se je 105 žrebcev ali pastuhov spustilo na 4340 kobil, na enega žrebca je prišlo 41 kobil. Po celem cesarstvu bilo je 471 žrebčarijskih štacij in 1561 žrebcev; prignalo se je pa 74.089 kobil tako, da sploh na 1 žrebca pride 47 kobil.

* (Hmelja pridelalo) se je letos po poprečnej cenitvi v vsej Evropi 500.000 centov. Od teh se računi za Češko 78.000 centov, za Štajersko 6000, Gorenjo Avstrijsko 9000, Gališko 8000, druge avstrijske dežele 4000, skup 105.000 centov. Bavarska je pridelala letos 125.000 centov, ostala Nemčija 147.000, Franconka 48.000, Belgija pa 80.000 centov.

* (Prekratke hlače.) Francoski listi prinašajo raznih anekdot o umršem karikaturrisarji Chamu. Cham, kateri je bil — mimogrede omenjeno — dolgopetec prve vrste, je namreč prišel h krojaču, si izbral blaga za hlače ter se z njim pogodil, da mu plača zanje 45 frankov. Krojač vzame mero ter mu jih poméri — ali samo do méč. Ko začuden vprasa Cham mojstra, kaj to pomenja mu pravi le-ta: „Gospod! za 45 frankov mi nij moči narediti daljših hlač!“

* (Kača leze!) V letošnjej saisoni v Elsteru na Saškem se je kopala neka gospa in šla v dotično celico. Naenkrat se ven sliši njeno vikanje, in gospa prične na vse pretege za zvonec vleči. Sluge, postrešček, dekle in hlapci vse je skupaj vrelo in hrabro in pogumno so priskočili kričečej gospé v celici na pomoč. Ta je stala zunaj bazéna, po vsem životu pokrita z blatom in tresoč se je s prstom kazala v bazén, rekoč: „kača, kača!“ A tedaj pak se vsi zbojé, bežé ven in po „bademojstra“, ki se ne boji nobene kače na svetu. Ta pride, seže pogumno v goščavo in kaj potegne ven? — Kito, pravo pravcato kito! Da naj bi imela óna gospa svoje lastne kite, ne bi se jej moglo kaj tako smešnega pripetiti.

Svojim prečestitim prijateljem in znancem!

Blizu 20 let sem živel v sredini celjske okolice in si pridobil mnogo spoštovanja vrednih prijateljev iz duhovenskega in svetskega stanú mej odličnimi mestjani in tržani, kakor tudi mej prostimi kmeti od Boča do sv. Kuma, od Sotle do Raduhe, imence v mestu Celji, v trgih: Šentjur, Šmarje, Laško, Žavec, Vojnik, Mozirje itd. Ker se nijsem mogel pri vseh osobno posloviti, storim tem javnim potom in se zahvalim za vse prijetne ure, katere sem mej svojimi prijatelji in znanci v celjskej okolici prežível. Bog Vas ohrani zdravih in srečnih, imejte me v prijaznem spominu, jaz pa bodem tudi na svojem novem mestu ostal zvest Vam, dragi prijatelji, in zvest svojemu milemu narodu.

Ob enem se zahvaljujem za obilne čestitke, katere so mi poslali moji prijatelji in čestitelji v pismih in po telegramih. Vsem dainjim prijateljem pa s tem naznanjam, naj svoja pisma do mene odslé naslovujejo tako-le: Davorin Terstenjak, župnik v Starem trgu (Altenmarkt), pošta: Slovenji gradec (Windischgraz).

Kdor me misli na mojem novem selu po železnici obiskovati, najpriličniše to stori, da se peljá do postaje Unterdrauburg, od onod se pride peški v dveh urah, s pošto pa v jednej uri v Stari trg.

Stari trg, 23. septembra 1879.

Davorin Terstenjak,
župnik.

Tujci.

23. septembra:

Evropa: Malzenauer iz Gradca. — Vojnovič iz Sarajeva.

Pri **Slonu:** Conari, Zaidler iz Trsta. — Jenson, Rubin, Mühlstein iz Prage.

Pri **Maliči:** Schnapp iz Zagreba. — Khayl, Duschek, Ausez, Heinke, Bar. Klesheim iz Dunaja. — Jaschi iz Pulja. — Schwarz iz Dunaja. — pl. Lutteroth iz Trsta. — Arko iz Krškega. — Sturmthal, Neuberger iz Dunaja.

Pri **avstrijskem cesarji:** Jerše iz Zagorja.

Pri **bavarskem dvoru:** Comin, Wierlitz iz Gmina.

Dunajska borza 24. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	67 gld.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68 „	40	„
Zlata renta	80 „	75	„
1860 drž. posojilo	126 „	—	„
Akcije národne banke	827 „	—	„
Kreditne akcije	261 „	50	„
London	117 „	15	„
Srebro	— „	—	„
Napol.	9 „	34	„
C. kr. cekini	5 „	58	„
Državne marke	57 „	60	„

Tržne cene

v Ljubljani 24. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr.; — rež 6 gld. 1 kr.; — ječmen 4 gld. 23 kr.; — oves 2 gld. 93 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — prosó 4 gld. 23 kr.; — koruza 5 gld. 20 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 40 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 82 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 56 kr.; špeh povojen — gld. 60 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 58 kr.; — teletnine 56 kr.; — svinjsko meso 58 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 51 kr.; — slame 1 gld. 25 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

V našej zalogi je ravnokar izšlo:

Pravljica o pepelki (Aschenbrödel);
Pravljica o obutem mačku (Gestiefelte Kater);
Pravljica o rudečej kapici (Rothkäppchen).

Knjižice s podobami v 8°, kojih vsaka obseza 6 lepih podob v barvah. Cena vsakej knjižici je 25 kr.

Dalje se dobivajo:

Pepelka (Aschenbrödel);
Snegulčica (Schneewittchen);
Trnjeva rožica (Dornröschen).

Pravljice v 4° z lepimi podobami v barvah. Cena vsakej pravljici 50 kr.

Razprodajalcem se dovoljuje rabat.

V Ljubljani, meseca septembra 1879. (444—1)

Ign. pl. Kleinmayr & F. Bamberg.

Praktikant ali učenec

se sprejme precej v prodajalnici z blagom za obleko **R. Miklauc-a** v špitalskej ulici v Ljubljani. (439—2)

G. Schmidl & Comp.

trgovina sè suknom, kurentnim, manufakturnim

Čast imamo s tem najuljudneje javljati, da smo svojo

trgovino sè suknom, kurentnim, manufakturnim in modnim blagom

in

zalogo šivalnih strojev

z denašnjim dnem premestili

na glavni trg, na oglu poštnih ulic št. 38

v hišo gospoda Jožefa Costa,

in prosimo za daljnje blagovoljno naklonjenje. Zahvaljujoč se iskreno za zaupanje, katero se nam je izkazovalo skozi 12 let v naših starih prostorih v poštnih ulicah št. 36, znamljamo

visokim spoštovanjem

G. Schmidl & Comp.

V Celji, dné 15. septembra 1879. (434—2)

trgovina sè suknom, kurentnim, manufakturnim in modnim blagom, in zaloga šivalnih strojev

v Celji, preje v poštnih ulicah 36, zdaj v poštnih ulicah 38, na oglu glavnega trga.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič. Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.